

Fecske Csaba

Mezzoszoprán pillanat

Ez a különös metafora Viczai Henrietta *Új reggeleket adjatok nekem* c. verséből való. „A tér közepén áll magában / Egy mezzoszoprán pillanat. ” Meghökkenítő, ezáltal figyelemkeltő kép, elvont fogalmat antropomorfizál, elevenít meg, nem kell különlegesen élénk fantázia ahhoz, hogy elképzeljük ezt a magányos pillanatot. Bizonyára szép pillanat, egy karcsú bokájú angyali mosolyú bakfira hasonlít, egyedül maradt a téren, vagyis átvitt értelemben, az időben. Mert többi társa már nem bírt olyan szép lenni, mint ő, Weöres Sándor kifejezésével „kilóg az időből”. Ezzel a vakító fényű metaforával győzött meg engem tehetségéről évekkal ezelőtt az akkor huszonevei elején járó Viczai, aki még mindig innen van a harmincon, amikor még minden megtörténhet, hiszen egy fiatalban télen is virágba borulnak a fák, tenger erejével hánykolódik a lélek. Az idézett versrészlet *Grafitkeringő* c. könyvéből való. Ez egyébiránt a második verseskönyve a szerzőnek, az első 2002-ben jelent meg, *Hajnali kárhozat* címmel.

Grafitkeringő. Érdekes szókapcsolat: a grafit az írás, az irodalom attribútuma (eszünkbe jut Parti Nagy Lajos *Grafitnesz* c. könyve), a keringő pedig romantikus tánc. Ebben az esetben talán a változatoságot vagy éppen a bizonytalanságot fejezi ki. A kötet verseiben nyoma sincs romantikának, burjánzó érzelmeknek, Viczaitól távol áll az érzelmesség, pláne az érzelgősség. Ha nem tudnánk, talán nem

is gyanakodnánk, hogy ezeket a verseket fiatal nő írta, amivel korántsem akarom azt mondani, hogy férfias líráról van szó.

A költő keresi önmagát – melyikünk nem, főleg fiatal korunkban, a sok-sok arc alól előkeresni az igazit, amit vélhetőleg csak az utolsó pillanatban, vagy még akkor sem találunk meg –, a verseiben éppúgy, mint a való életben, sok mindennel foglalkozott már eddigi nem sok évet számláló élete során. Ha az életben is keresi önmagát, a helyét, hogyan keresné a verseiben, hiszen a versei, igaz áttételesen, transzmissziókon keresztül az életéről szólnak. Őszinte vagy eltévedt érzéseiről, örömről, fájdalomról, elveszett illúzióiról, merész, máskor bátortalan gondolatairól, egyszóval egy egyedi sorsot jelenít meg dühödttől őszinteséggel. Költői beszédmódja még eléggé bizonytalan, ösztönös költő és nem tudatos, vannak gyönyörű rítálalásai, felfedezései, de nem mindig sikerül a vers betetőzése, az olvasóban hiányérzet támad az olvasás után. Szorgalmas, kitartó munkával, idővel, ez kiküszöbölhető. Reméljük, lesz hozzá elhatározás és kitartás. Poétai jövőjének záloga ez.

Tükröződés c. versében „egy kifordított délelőtt”-ről ír. Hogy milyen egy kifordított délelőtt, azt nehéz elképzelni, viszont nagyon is érezzük, hiszen hány ilyen kifordított délelőttünk volt már és ki tudja mennyi lesz még. Az az ember érzése e vers olvastán, mintha a költő rajtakapta volna valamin, mintegy kompromittálta egy ki-

fordított délelőttel, akár egy bibircsókosszิปirtóval. Metaforái, képei, metonómiái jobbra negatív töltésűek: „egy hontalan mozdulat”, „a szavak halottak”, „könyörögnek a csillagok”, „láttam az összegyűrt madárszárnyat”, „kiszáradt szájjal fűtyül a lélek” és még sorolhatnám. Csak ritkán akadunk effélékre: „a fény forró keze” vagy „hegedül a mozdulat”. Ennek ellenére nem mondanám Viczait sötét világképű költőnek, csak rezignáltak, akinek a tapasztalatai okot szolgáltatnak az illúzióvesztésre.

Mintha a melankólia párája lebegné be ezeket a verseket, a hang olykor elégikus, legszebb példája ennek az *Epizód* c. darab, amelynek négysoros strófáit asszonáncok pántolják össze. Viczai ritkán ír kötött formájú verset, de szabadon áradó verseiből is kiérezni egy sajátos dallamot, itt-ott véletlenszerű, akaratlan rímek kacsintanak az olvasóra. *A ravatalnál* c. versben a tragikus sorsú, kiváló novellistának, Tar Sándornak állít emléket, akit kortársai közül többen is korunk legkiválóbb prózaírójának mondanak.

A torokszorítóan szép *Előtte* c. gyászverse álljon itt teljes terjedelmében: „Végső soron minden kiderül, / A lángot formáló ujjakat láthatod, / Végignézheted a mindentudó csöndben, / Ahogy ágyad mellé térdepel a fájdalom. // Tudjuk, a halál nem köszön, / Csak mint jó postás előbb érkezik, / Hozza a keretezett leveleket, / S önmagunkkal szembesít. // Miattam lettél hitehagyott, / A szó a szádból megszökött, / Pedig ezerszer kérdezted: mikor jössz nekem? / S gondoltam jól elvagy két korszor között. // Lassan kitagadod magad az életből, / Rozsdás árnyad a küszöbön, / S ha öröksége van is ötvennyolc évnek, / Talán csak annyi: köszönöm. // A végső soron minden kiderül, / Tudjuk, a halál nem köszön, / A szó a számból megszökök, / Rozsdás árnyunk a küszöbön.”

Mint említettük, önmagát kereső ember Viczai. Keresi költői hangját, amelyet né mely versében már meg is talált. Ezt a hangot, ezt a beszédmódot kell finomítani, tudatossá tenni, hogy száműzhesse az ösztönös megoldásokat, esetlegességeket.

(Viczai Henrietta: *Grafitkeringő. Felsőmagyarország Kiadó, Miskolc, é. n.*)